

Rijeka, ponedjeljak 20. studenog 2023. prostor RiHub-a - Konferencija za medije Zelene mreže Primorsko-goranske županije

Uoči događaju pod nazivom **COP28**, kao 28. godišnjem klimatskom sastanku Ujedinjenih naroda (UN) na kojem će se u Dubaiju, **od 30. studenog do 12. prosinca 2023. godine**, sastati svjetski čelnici kako bi raspravljali o tome kako ograničiti i pripremiti se za buduće klimatske promjene, **Zelena mreža Primorsko-goranske županije** upriličila je konferenciju za medije kako bi u javnosti adresirala aktualne trendove povezane s klimatskim promjenama kao i tematizirala lokalne problematike, djelovanje donositelja odluka kao i cijele zajednice, a naročito izazove s kojima se suočavamo, a posebice one s kojima ćemo se tek suočavati obzirom na procese donošenja odluka.

Konferencija je prilika za usmjeravanje pažnje javnosti na navedenu konferenciju, kao i nužnost usmjerenog djelovanja i donošenja odluka na lokalnoj i regionalnoj razini koje idu u korist održivom razvoju, što podrazumijeva povećanje kvalitete života građana očuvanjem prirodnih resursa i posljedičnog usporavanja posljedica klimatskih promjena.

Kako bismo aktivnostima Zelene mreže PGŽ adresirali lokalne okolišne problematike u kontekstu aktualnih i planiranih projekata uzimajući u obzir globalne trendove i povezane prijetnje, Mreža je pokrenula **istraživanje** među važnim dionicima i javnosti, s ciljem utvrđivanja **percepcije donositelja odluka o klimatskim prijetnjama koje će djelovati na sve sfere življenja u PGŽ i kako oni namjeravaju te prijetnje uključiti u procese odlučivanja.**

Zelena mreža PGŽ je neformalna platforma, osnovana u ožujku 2023. u okviru projekta [CO-GREEN](#), okuplja gotovo 35 građanskih inicijativa, udruga, ustanova, fakulteta, tvrtki te pojedinaca s područja Primorsko-goranske županije, a koja umežavanjem i iniciranjem lokalnih akcija nudi svoj odgovor na prepoznate okolišne probleme te adresira one koji su od interesa građana s područja naše županije.

U nastavku donosimo tekst s osvrtom na povezane aktualnosti i stanjem na razini naše Županije.

COP28 i Primorsko-goranska županija

"Pogled na društvenu klimu oko KLIME"

Činjenica je da se na prethodnih 27 svjetskih klimatskih konferencija nije uspjelo dogovoriti

dovoljno odlučne i obvezujuće mjere kojima bi se globalno obuzdale emisije stakleničkih plinova, a kojima se destabilizira planetarna klima i uvjeti življenja svim bićima na Zemlji. Sada znamo da je zbog toga doveden u pitanje i opstanak same ljudske vrste i da imamo sve manje vremena da to pokušamo popraviti.

Pokušati popraviti uzroke destabiliziranja klime je ogroman društveni poduhvat, jer zahtijeva veliko mijenjanje načina življenja ljudi u odnosu na način koji je prakticiran u zadnjih stotinjak godina. Svatko razuman želi vjerovati da će COP 28 biti uspješniji od prethodnih 27 i da će uspjeti zaustaviti suicidalne postupke čovječanstva. No, aktualni ratni, politički, društveni i interesni konflikti ne pružaju osobite razloge za optimizam. Mnoge organizacije i udruge diljem svijeta, pa i mi – „Zelena“ mreža PGŽ – ne mogu se pomiriti s činjenicom da vlastitoj i svojoj budućoj djeci nastavljamo potkopavati izgleda za opstanak, samo zato što se svjetske interesne i političke elite nisu u stanju (ili ne žele!) dogovoriti oko znanstveno neupitnih bio-fizičkih činjenica i ograničenja. Ili kako nedavno reče James Hansen: „*Političari više vole ratove, nego da se posvete spašavanju planeta*“. To je razlog zašto se civilni sektor sve više okreće djelovanju na lokalnoj razini. Namjeravaju transformativne promjene potaknuti odozdo, bez obzira na uspješnost dogovaranja na globalnoj razini. Značajan iskorak u tom pogledu je **Manifest - Vrijeme je za zajedničko djelovanje** kojeg je početkom ovog mjeseca objavila mreža udruga ECOLISE, nakon godinu dana konzultacija s mnogobrojnim lokalnim inicijativama iz cijele Europe.

U vrlo kratkom preostalom vremenu dok se (možda) još može spriječiti da klimatski procesi postanu nezaustavljivi, jedini realno provediv način da se to postigne je hitno napuštanje fosilnih goriva. To je vrlo teško, jer smo razvili veliku ovisnost o njima, ali je u konačnici neminovno, jer su ona neobnovljiva i bliži se kraj njihovih komercijalno dostupnih rezervi. U lipnju ove godine, generalni tajnik UN-a Guterres je za fosilne korporacije rekao „...*da su izdale buduće generacije svojim podrivanjem napora da se napuste njihovi proizvodi koji nisu kompatibilni s opstankom ljudske civilizacije*“. U listopadu ove godine, **Papa Franjo je objavio Apostolsku pobudnicu Laudate Deum**, iznimno snažnu, mudru i moralnu poruku svim ljudima dobre volje. Dakle, svjetski znanstveni i moralni autoriteti su ukazali na ozbiljnost situacije oko klime i okoliša te pozvali na hitno djelovanje. ECOLISE je svojim Manifestom pozvala lokalne zajednice da u tome prednjače, a više administrativne razine da im u tome pomognu. Zbog dosadašnjeg nedjelovanja, u Europi je nastao plimni val depresije i anksioznosti, osobito među mladima. Zato se i mi u PGŽ trebamo opredijeliti kako dalje. Radi se o jednostavnom moralnom opredjeljenju: **Jesmo li, u narednih 5 do maksimalno 10 godina, spremni napustiti ugljen naftu i plin (plin naročito hitno!), bez obzira na popratne pojave koje će time biti izazvane u radnim procesima, prometu, turizmu, komforu i našim potrošačkim navikama, a sve zato da bi očuvali bio-fizičke uvjete**

za opstanak današnje i buduće djece? Za one kojima se brzo napuštanje fosilnih goriva čini neprihvatljivim, dodatno pitanje: **Koje društvene, strateške, političke, pa i osobne ciljeve smatrate važnijima od opstanka?**

Ako se klimatska kriza ne ignorira pa se iz tog kuta promotre sadašnja dešavanja u PGŽ, dobije se neugodan dojam da klimatska kriza još nije čimbenik koji se razmatra pri planiranju i donošenju odluka. Od države, jedinica područne i lokalne samouprave se očekuje da će djelovati u dugoročnom interesu stanovništva, osobito djece, jer je to nepisani društveni ugovor. Znamo da ulazimo u najturbulentnije krizno razdoblje od kada postoji ljudska vrsta, i znamo da bi današnja djeca imala veće šanse da prežive to razdoblje ukoliko bi mi odrasli odmah krenuli s brzim napuštanjem fosilnih goriva. A kako se na to reagira u PGŽ i u državi? Uglavnom, kao da se ništa krizno ne događa i kao da je samorazumljivo da ćemo zauvijek moći koristiti fosilna goriva. „Strateškim“ projektima se nazivaju:

- Kvarner - važno logističko središte Europe za fosilna goriva;
- proširenje LNG-a i plinovod Zlobin-Bosiljevo-Sisak-Kozarac-Slobodnica;
- spoj na plin iz Azerbejdžana dionica Fierija (Albanija)-Split;
- novi kontejnerski terminal;
- autocesta Križišće-Žuta Lokva,
- dovode se ogromni kruzeri u Kvarner,
- nastoji se dobiti još više avio-gostiju,
- gradi se najluksuznija marina za mega jahte na Mediteranu,
- investira se u nova skijališta (uvijek ćemo imati energije i vode za umjetni snijeg, zar ne?!)...

Uz to, svi su sretni što nam država subvencionira cijenu nafte i plina. A to su sve projekti i postupci kojima su neophodni „...**proizvodi koji su nekompatibilni s opstankom ljudske civilizacije**“. Među inima, i naše djece!

Kad mladi odluče negodovati zbog projekata koji im ugrožavaju opstanak, kao što su prosvjedujući protiv LNG-a u kolovozu ove godine učinili sudionici II Jadranskog klimatskog kampa na Krku, na njih se šalje policija i maltretira ih se u pritvoru. I sve se to odmah „pomete pod tepih“, bez ikakve službene reakcije onih koji bi se po nepisanom društvenom ugovoru trebali brinuti za dobrobit mladih.

Znanstvenici nas upozoravaju da su klimatski ekstremi koji su ove godine harali svijetom tek uvertira u ono što nam dolazi u budućnosti. „*Kad smo već uspjeli Zemlju izbaciti iz njene zone komfora, sad i mi moramo izaći iz svoje*“ - kaže Bill McKibben. Pa hajdemo se dogovoriti kako da pomognemo sebi i djeci kako da prežive razdoblje izglednog kolabiranja

prirodnih i društveno ekonomskih sustava! Oko toga moramo najprije početi razgovarati. Do sada su takvi pokušaji iz civilnog sektora često nailazili na šutnju administracije. No, svima je u interesu da takva praksa prestane, jer je **opstanak djece iznad-stranačka tema, a složenost problema nadilazi kapacitete administracija i traži uključivanje svih.**

„Zelena“ mreža Primorsko-goranske županije će u prvoj polovici 2024. godine organizirati Konferenciju o budućnosti Primorsko-goranske županije. Cilj je otvoreno razgovarati o prijetnjama kojima će Županija biti izložena, o bio-fizičkim ograničenjima u koja se moramo uklopiti, o ranjivostima Županije, o tome na koji način bi mogli stanovništvu ojačati otpornost i samodostatnost u osnovnim potrebama, ukazati na prirodne resurse koje moramo naročito štititi i kako bi to trebalo činiti te definirati kojim znanjima, vještinama i etičkim kodeksom bi trebali opremiti učenike, studente i mlade kako bi bili spremniji za življenje u turbulentnom razdoblju ispred njih. Želja nam je da ovu konferenciju organiziramo u punoj i ravnopravnoj suradnji s područnom samoupravom, jer bi tako mogli uključiti više dionika iz svih sfera života PGŽ. Ako to iz nekih razloga ne bude moguće, Konferenciju ćemo svakako pokušati realizirati samostalno kako bi sugrađanima olakšali razumijevanje prilika koje nastaju i na koje će se morati prilagoditi. To bi ujedno bio naš doprinos Konferenciji o budućnosti svijeta koju UN po prvi puta organizira u rujnu iduće godine.

